

**IS THIS
TOMORROW**

AMERICA UNDER COMMUNISM!

Daniel Srch

Rudá hrozba

**ANTIKOMUNISMUS
V USA 1917-1954**

Daniel Srch

Rudá hrozba

ANTIKOMUNISMUS V USA 1917–1954

NAKLADATELSTVÍ EPOCHA

Recenzoval:

PhDr. Jan Koura, Ph.D.

Ediční rada Edice Magnetka:

Prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc. (FF UK Praha, Technická univerzita Liberec)

Doc. PhDr. Jan Halada, Csc. (FSV UK Praha, Institut komunikačních studií)

Prof. PhDr. Radek Fukala, Ph.D. (FF UJEP Ústí nad Labem)

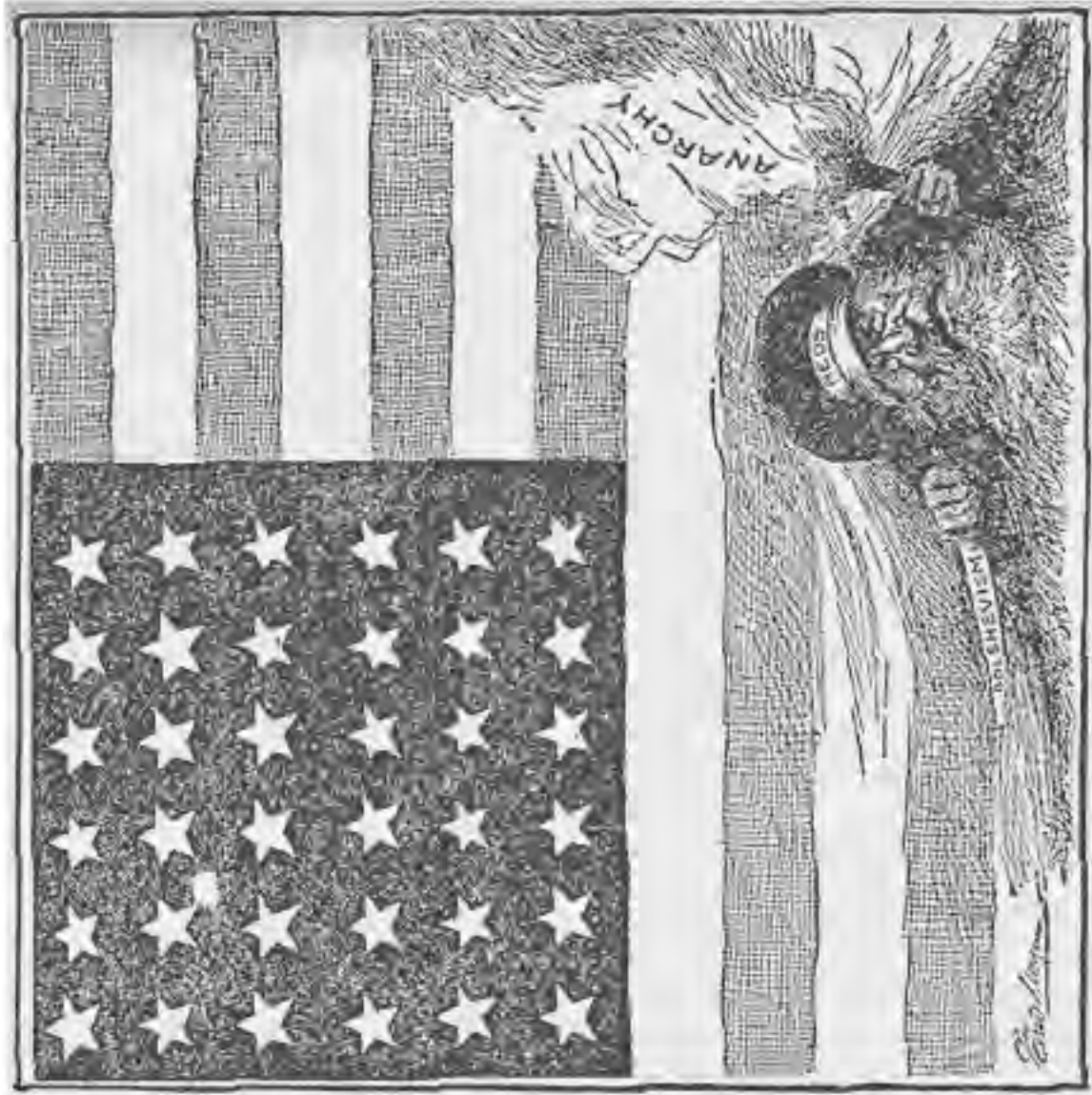
PhDr. Miloslav Martinek, CSc.

JUDr. František Čermák

Copyright © Daniel Srch, 2016

Czech Edition © Nakladatelství Epoque s. r. o., 2016

ISBN 978-80-7557-330-8 (pdf)

VYŽENĚTE JE PRYČ A UDRŽTE JE PRYČ

Karikatura otiskovaná během prvního strachu z rudých v roce 1919.

Obsah

Úvod	7
První strach z rudých	10
Intermezzo – mezi dvěma strachy z rudých	34
Studená válka a rudá hrozba	61
Zásah proti rudým – instrumenty, aktéři, kauzy	76
Rváč z postranní uličky	105
Rudá hrozba v Hollywoodu	127
„Budťe v pozoru“ – americká společnost a rudí	146
Závěr	161
Seznam použité literatury a pramenů	164
Seznam vybraných zkratk	173
Chronologie vybraných událostí	175
O autorovi	180

Úvod

Na počátku srpna 1949 měl premiéru film *Red Menace* (Rudá hrozba). Ponuré drama vyprávělo příběh zatrpklého vojáka Billa Jonese vstoupivšího do americké komunistické strany, jenž se během „výcviku“ zamiloval do přímé nadřízené Niny Petrovky. Milenci patřili k přesvědčeným stoupencům Stalinem ovládaného hnutí usilujícího o svržení federální vlády a nastolení totalitního zřízení, až do chvíle, kdy se stali svědky šokujícího incidentu. Vysocí funkcionáři nechali zavraždit jednoho ze soudruhů, protože zpochybňoval část základních dogmat. Otřesená dvojice prozřela a rozhodla se pro odchod ze strany. Hlavní hrdinové se ovšem ocitli v ohrožení života, protože jejich úmysl narazil na odpor rudých,¹ kteří se na ně navíc snažili svalit i vinu za smrt „reakcionáře“. Po dramatickém útěku z domovského města, na němž je už spíše než reálná hrozba poháněl vlastní strach, našli azyl v Texasu u šerifa příznačně pojmenovaného „Strýček Sam“. Ten jim udělil lekci z patriotismu, přičemž zdůraznil, že nežijí v policejním státě, ale svobodné zemi, kde platí zákony. Na závěr jim poradil, aby se vzali a vychovali několik správných, amerických dětí.²

Snímek *Rudá hrozba* lze považovat za jedno z typických antikomunistických děl vzniklých na počátku studené války, tedy v období, kdy ve Spojených státech zuřil tzv. strach z rudých (*Red Scare*).³ Část americké společnosti tehdy zasáhly obavy z domácích

¹ Termín „rudí“ se v odborné literatuře běžně používá pro označení příznivců komunistického hnutí, aniž by se tím dávalo najevo nějaké pejorativní zabarvení. Dokonce i američtí komunisté o sobě nezřídka kdy hovořili tímto způsobem.

² Republic Pictures, *The Red Menace*, DVD, 2013.

³ Bude-li se v textu vyskytovat termín „strach z rudých“, půjde o pouhé označení příslušného společenského jevu (obavy z komunismu)

komunistické strany, která údajně měla usilovat o provedení státního převratu a provozovat špionážní činnost ve prospěch Sovětského svazu. Zmíněný film obsahoval esence všech hlavních fenoménů, jimž se věnuje tato monografie. Jde o analýzu vnímání komunismu v USA, zejména pak jeho krajní interpretaci inklinující až k „démonizaci“ rudých i přeceňování jejich vlivu v zemi. Pozornost je navíc zaměřena na způsob, jakým se severoamerický stát s potenciální hrozbou vypořádával, což zahrnuje působení různých osobností a institucí federálního či soukromého charakteru, stejně tak o nejslavnější kauzy. Co se týče časového vymezení, práce je ohraničena roky 1917 a 1954. Rudá hrozba je sledována v období od bolševického převratu v carském Rusku až do momentu, kdy americký Senát udělil Josephu McCarthymu důtku, která předznamenala útlum nejsilnější hysterie. Tato perioda postihuje hlavní milníky antikomunistického vývoje v USA: první strach z rudých, vznik několika výborů vyšetřujících tzv. neamerickou činnost ve třicátých letech, éru spojenectví se SSSR během druhé světové války a konečně druhý strach z rudých. Nutno dodat, že monografie nepředkládá vyčerpávající analýzu, nýbrž stručně představuje hlavní fenomény.

Antikomunismus ve Spojených státech na počátku studené války patří v českém prostředí spíše k vedlejším tématům. Tuzemští historici mu zatím věnovali jen velmi omezenou pozornost. Situace v zahraniční literatuře, zejména pak té americké, je přesně opačná. V této souvislosti je ovšem nutné upozornit na jisté schizma v historiografii, znázorněné dvěma existujícími interpretačními proudy, od nichž se odvíjí přístup k danému fenoménu. První, zjednodušeně řečeno, vnímá rudé jako pouhé nevinné oběti blouznivého, iracionálního období, kdy v USA zuřil „hon na čarodějnice“. Osoby hlásící se k antikomunismu pak generálně označuje za „inkvizitory“, přičemž zdůrazňuje především určité excesy spojené se zásahem proti rudým, a taktéž akcentuje míru hysterie v americké společnosti. Druhý proud naopak poukazuje na skutečnost,

bez jakéhokoli pejorativního zabarvení. Nepředjímá se jím skutečná míra hysterie ve Spojených státech, nýbrž jde o běžně používaný pojem v americké historiografii.

že americká komunistická strana byla zejména v éře lidové fronty a Velké trojky zapletena do rozsáhlé špionážní činnosti, která významně poškodila zájmy USA, a proto lze považovat zákrok proti ní za opodstatněný i legitimní. Americké rudé zároveň vnímá jako součást celosvětového komunistického hnutí, a tudíž za neoddělitelné od zločinů páchaných jak v Sovětském svazu, tak později v tzv. východním bloku. Tato monografie se snaží o syntézu výše zmíněných interpretačních proudů, reflektuje tedy díla patřící k oběma liniím. Dále se zakládá na množství primárních pramenů, jež se snaží analyzovat bez jakéhokoli „předporozumění“.⁴

Možnost vyjádřit poděkování je nemilejším privilegiem autorů. V první řadě bych proto rád poděkoval Nakladatelství Epoque za vydání tohoto textu. Dále bych chtěl poděkovat mým kolegům, jmenovitě Vaškovi, Honzovi a Standovi, za podporu při psaní knihy i za to, že díky nim jsem ještě neztratil víru ve smysluplnost našeho historického řemesla. Neméně velký dík patří rovněž všem kamarádům a celé rodině v nejširším slova smyslu, bez nichž bych nikdy nemohl psát tyto řádky. Knihu věnuji milované Aničce, bez ní by byl můj život smutný, šedivý a osamělý, jen díky ní je přesně opačný.

⁴ Budou-li se v textu vyskytovat termíny „inkvizitoři“, či „hony na čarodějnice“, je tak činěno bez jakéhokoli pejorativního zabarvení, jde pouze o označení antikomunistů, respektive období, kdy probíhal zápas proti rudým.

První strach z rudých

Na přelomu druhého a třetího desetiletí zachvátil Spojené státy první strach z rudých. Jeho existence sice netrvala příliš dlouhou dobu, o to živelnější a dramatičtější ale byl celkový průběh. Na vzniku tohoto fenoménu se podílela celá řada dílčích faktorů. Předně se jednalo o první světovou válku. Přímé zapojení do bojů přineslo specifika válečného hospodářství, několik zákonů zavádějících jisté represivní mechanismy i federální vládou řízené aktivity zaměřené na „démonizaci“ aktuálních nepřátel – zejména německého císařství. Zásadní vliv měly také dlouhotrvající pracovní právní spory, které vyústily v radikalizaci velké části odborového hnutí. Do vnitřního dění v USA se rovněž výrazným způsobem promítl vývoj událostí v Rusku. Vidina možného rozšíření bolševické revoluce po celém světě se změnila v hrozbu, již sdílely nejen mnohé americké politické elity. Výslednicí všeho výše zmíněného se stal soubor událostí, k nimž došlo na lokální (státní) i federální úrovni, souhrnně pojmenovaný jako první strach z rudých. Jak konkrétně probíhal? A kdo byli jeho hlavní aktéři?

V pátek 6. dubna 1917 vyhlásily Spojené státy válku Německému císařství, čímž se na straně Dohody zapojily do probíhajícího světového konfliktu. Wilsonova administrativa následně přistoupila k zavedení regulačních opatření, která jí měla usnadnit mobilizaci lidských zdrojů i celkový přechod na válečné hospodářství. Řízením těchto aktivit byla pověřena Rada pro národní bezpečnost (*Council for National Defense*) skládající se z dalších dílčích výborů zaměřených na specifické oblasti – například válečná výroba spadala do kompetence Rady válečného průmyslu (*War Industries Board*). Nutno dodat, že zejména v počátcích tento proces provázela jistý zmatek, místy až chaos. Důležitý rozměr představovalo taktéž získání veřejné podpory pro americké angažmá v bojích na Starém kontinentě. O příslušné propagandistické zajištění se starala nově

založená vládní agentura Výbor pro veřejné informace (*Committee on Public Information*, CPI), v jejímž čele stanul George Creel. Ta se kromě jiného intenzivně věnovala šíření negativního obrazu Němců. Různé pamflety, plakáty či filmy je znázorňovaly jako nemorální, zkažené agresory představující hrozbu pro demokratický svět. Jeden z šířených plakátů například zachycoval Německo jako krvelačnou gorilu svírající v náručí poloobnaženou ženu symbolizující svobodu. Vše doplňovalo výmluvné heslo: „Zničte tuto šlelou bestii.“⁵ (viz obrazová příloha)

Nedílnou součástí válečné reality na domácí frontě se stala také legislativa, jež měla ochránit zájmy USA. Za tímto účelem byl v polovině června 1917 přijat Zákon o špionáži (*Espionage Act of 1917*), v březnu následujícího roku ho pak ještě doplnila série dodatků známých jako Zákon o pobuřování (*Sedition Act of 1918*). V prvním případě se kriminalizovalo vyžrazení informací týkajících se národní obrany či úmyslné narušení válečného úsilí armády s cílem poškodit USA a zvýhodnit tak jakýkoli cizí národ. Zaměření druhého opatření šlo ještě dále, postihovalo totiž jak kritické vyjadřování o americkém zřízení, tak nejrůznější protiválečné aktivity. Sankce – pokuta v maximální výši deseti tisíc dolarů a odnětí svobody až na dobu deseti let – hrozily každému, kdo „úmyslně vyřkne, vytiskne, napíše nebo vydá jakoukoli nelobajální, neuctivou, pomlouvačnou, urážlivou zvěst o formě vlády Spojených států, nebo Ústavě Spojených států, nebo vlajce [...] nebo, kdo úmyslně vyřkne, vytiskne, napíše nebo vydá jakoukoli zvěst podněcující, vyvolávající či povzbuzující vzdor vůči Spojeným státům...“ Neméně důležitým se stal i Zákon o imigraci z roku 1918 (*Immigration Act of 1918*), který byl z velké části koncipován tak, aby se jeho prostřednictvím mohlo zakročit proti anarchistům či radikálním odborářům zahraničního původu, u nichž existovalo z pohledu federálních autorit podezření, že se zapojili do aktivit namířených proti americkému zřízení. V celém tomto legislativním opatření

⁵ BREWER, S. A., *Why America Fights, Patriotism and War Propaganda from the Philippines to Iraq*, Oxford 2009, s. 46–86; MORISON, E. S. – COMMAGER, H. S. – LEUCHTENBURG, W. E., *The Growth of the American Republic*, New York 1969, s. 377–398.

se navíc vyskytovaly poměrně vágní definice, což z něj činilo široce použitelný nástroj usnadňující deportaci „podezřelých živlů“ ze země.⁶

Výše zmíněné fenomény byly důležité pro první strach z rudých, protože se do značné míry podílely na jeho formování. Válečné hospodářství přispělo ke střetům mezi odbory a zaměstnavateli. Vládní agentura CPI budovala propagandistický obraz Němců coby veřejných nepřítel číslo jedna. Po jejich porážce ovšem toto paradigma přešlo právě na sympatizanty s bolševickým experimentem. K obdobnému jevu došlo i v souvislosti se všemi zmíněnými legislativními opatřeními z doby první světové války, které se následně použily jako represivní mechanismus namířený proti rudým.

Zapojení USA do první světové války přispělo k posílení amerických průmyslových korporací i odborového hnutí zastřešeného především centrálou Americké federace práce (*American Federation of Labor*, AFL). Jelikož specifická doba si žádala jejich spolupráci, došlo k dočasnému utlumení vzájemných sporů. Křehké příměří se však s blížícím se koncem bojů v Evropě začalo pozvolna vytrácet. Obě strany se totiž snažily jednak o zabezpečení již získaných pozic, ale také o prosazení dalších požadavků. Výkonná rada (*Executive Council*) AFL například v prosinci 1918 schválila tzv. program rekonstrukce volající po přijetí celé řady reformních opatření vedoucích k expanzi systému sociálního zabezpečení, výrazně větším angažováním federální vlády ve veřejných službách, výstavbě široce dostupných bytů pro dělníky či zvýšení centrální regulace vůči korporacím. Nechyběl ovšem ani nárok, aby zaměstnanci měli možnost zasahovat do tvorby zákonů vztahujících se k průmyslovým odvětvím či obchodu, které se jich bezprostředně dotýkaly. Kalifornská federace práce zase hlásala princip společného vlastnictví výrobních prostředků, zatímco Ohijská federace práce se zasazovala o znárodnění železniční, telegrafní a telefonní sítě a dále rafinérského, důlního i hutnického průmyslu. Často

⁶ GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression in Modern America, From 1870–1976*, Urbana-Chicago 2001, s. 105–135; MORISON, E. S. – COMMAGER, H. S. – LEUCHTENBURG, W. E., c. d, s. 383–386.

se objevovaly také požadavky po okamžitém odstranění válečné represivní legislativy a propuštění osob odsouzených na jejím základě. K nejvyhraněnějším uskupením ovšem patřila anarchosyndikalistická organizace Průmysloví pracovníci světa (*Industrial Workers of the World*, IWW), proti níž se stavělo dokonce i vedení AFL. Tzv. *Wobblies*, jak se jim přezdívalo, usilovali o sjednocení všech pracujících, přičemž propagovali odstranění kapitalistického zřízení a zavedení dělnické samosprávy.⁷ V drtivé většině zastávali taktéž pacifismus. Na prahu meziválečného období zkrátka zasáhla americké odborové hnutí výrazná vlna názorové radikalizace, jež podle odhadů postihla až třetinu všech organizací. Uvedený trend se projevil rovněž ve způsobu prosazování požadavků – ten získal v mnoha případech značně militantní podobu. Výsledkem byla řada střetů se zaměstnavateli (establishmentem) usilujícími o zachování *statu quo*, či naopak revizi válečných regulací i dřívějších výdobytků odborů. Vše se navíc odehrávalo ve velmi specifické dobové atmosféře plné obav ze šíření bolševické revoluce po celém světě.⁸

Dramatický vývoj událostí na Starém kontinentě a především v Rusku poskytl dění ve Spojených státech mezinárodní rozměr. Březnovou revoluci z roku 1917, jež svrhla carský režim, většina Američanů považovala za pozitivní změnu, protože v ní viděla krok směrem k demokratizaci. Naopak na listopadový převrat

⁷ Označení *Wobblies* odkazuje na koncept tzv. *Wobbly shop*, tedy zavedení dělnické samosprávy. Podle tohoto modelu měli sami dělníci ze svých řad volit vedení, které by následně rozhodovalo o všech důležitých záležitostech týkajících se jejich podniku, výroby etc. Jednalo se o jednu ze stěžejních myšlenek celého hnutí. Největší vliv zaznamenali IWW v létě 1917, kdy se k nim hlásilo více než 150 000 členů. Jejich pozice byly silné především v západních státech USA. Již během první světové války mířily na *Wobblies* represe ze strany jiných odborů, jednotlivých států i federální vlády.

⁸ GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression...*, s. 139–144; HEALE, M. J., *American Anticommunism: Combating the Enemy Within 1830–1970*, Baltimore – London 1990, s. 60–62; POWERS, R. G., *Not Without Honor*, New York 1995, s. 17–20.

bolševiků vedený Vladimírem Iljičem Leninem se již od samého počátku nahlíželo nepříznivě. Negativní vnímání postupně přecházelo až v hysterii. Podíl na tom mělo jednak upevňování moci bolševiků v Rusku, čemuž nezabránila ani společná intervence států Dohody v průběhu let 1918–1920. Zúčastnily se jí také dva expediční sbory americké armády, celkem se jednalo o zhruba třináct tisíc mužů vyslaných do Vladivostoku a Archangelsku. Ještě zásadnějším faktorem ale byl strach z šíření komunistické revoluce. První světová válka významně změnila poměry ve střední a východní Evropě – řada nástupnických států po rozpadnutím se Německém císařství, Rakousko-Uhersku i Rusku se zpočátku nacházela ve značně labilním stavu. Četných nepokojů – bojů o moc – se nezřídky kdy účastnili rudí usilující o nastolení režimů inspirovaných bolševickým vzorem. Například v Německu se o to již v lednu 1919 neúspěšně pokusili spartakovci Karla Liebknechta a Rosy Luxemburgové, stejně dopadla i tzv. Bavorská republika rad z dubna 1919. Takřka ve stejné době Béla Kun založil Maďarskou republiku rad, na niž se později navázala Slovenská republika rad. Velmi ožehavá byla rovněž situace na polsko-sovětském pomezí. Od ledna 1919 probíhal mezi oběma stranami s různou intenzitou ozbrojený konflikt, který vyvrcholil v létě 1920, kdy se Rudá armáda probojovala takřka až k Varšavě. Na přelomu druhého a třetího desetiletí zkrátka v Evropě hrozilo riziko bolševických převratů. Řada událostí skutečně zapadala do scénáře o probíhající světové revoluci řízené Moskvou, ostatně o to usilovala i Třetí komunistická internacionála (Kominternu) ustavená v březnu 1919. Jelikož se k jejím principům otevřeně přihlásili mimo jiné také *Wobblies* či krajně levicové frakce Americké socialistické strany (*Socialist Party of America*, SPA), tak otřesy, k nimž došlo v USA po skončení první světové války, získaly v očích mnohých Američanů mezinárodní rozměr a staly se součástí jedné velké konspirace.⁹

⁹ FOGLESONG, D. S., *The American Mission and the „Evil Empire“*, Cambridge 2007, s. 47–59; FURET, F., *Minulosť jednej ilúzie: Esej o idej komunizmu v 20. storočí*, Bratislava 2000, s. 47–160; MORAVCOVÁ, D., *Výmarská republika*, Praha 2006, s. 16–30; SERVICE, R., *Lenin*, Praha 2002, s. 346–372.

První strach z rudých se začal rodit v kontextu přechodu z válečné výroby na normální fungování, což doprovázela rychle rostoucí inflace i hospodářská recese. Vše ještě dále komplikovaly radikalizace odborového hnutí a zdánlivé rozšiřování bolševické revoluce. Jednou z nejdůležitějších událostí stojících na jeho počátku se stala generální stávka v Seattlu vyhlášená dne 6. února 1919. Tamější odborové organizace se řadily ke krajně levicově orientovanému křídlu v rámci AFL – jejich předáci sympatizovali s IWW i sověty. Ačkoli protesty zhruba šedesáti tisíc dělníků žádajících zvýšení platů probíhaly bez větších incidentů, vyvolaly ve Spojených státech poměrně velkou odezvu. Tehdejší starosta Seattlu Ole Hanson – podporovaný konzervativním tiskem – totiž tvrdil, že celý podnik měl směřovat ke komunistickému převratu. Doslova řekl, že se jednalo o akci radikálů, kteří se „chtějí zmocnit americké vlády a snaží se ji nahradit ruskou anarchií“. Hanson usiloval o rychlé obnovení pořádku. Kromě místního policejního sboru se na tom podílela dokonce i zhruba tisícovka federálních vojáků povolanych z nedaleké základny. Strategická místa v centru města byla opevněna a osazena kulometry, důležité objekty jako například elektrárny nepřetržitě hlídaly patroly. Dělníci vlivem nepříznivých okolností, k nimž se přidal i intenzivní tlak ze strany vedení AFL, po čtyřech dnech stávku ukončili. Lokální odborovou scénu následně zachvátil kolaps, naopak starosta Ole Hanson se stal národním hrdinou.¹⁰

Únorová generální stávka v Seattlu přispěla k další radikalizaci odborového hnutí, což se naplno projevilo na jaře roku 1919. Dne 28. dubna byla v zásilce určené pro starostu Hansena nalezena bomba. K jejímu odhalení naštěstí došlo ještě před tím, než stačila explodovat, takže se podařilo zabránit jakékoli újmě na zdraví. Incident z následujícího dne se však již neobešel bez tragických následků. Cílem útoku se měl stát bývalý senátor za stát Georgie Thomas W. Hardwick, nálož ovšem vybuchla v momentu, kdy s ní manipulovala nic netušící služebná. Detonace jí utrhla obě paže a rozsáhlé popáleniny utrpěla také Hardwickova manželka.

¹⁰ GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression...*, s. 144–145; HEALE, M. J., c. d., s. 62–63; POWERS, R. G., c. d., s. 19.

Následné šetření uspořádané na poštách odhalilo dalších čtyřiatřicet bomb ukrytých v balíčcích. Mezi adresáty figurovali přední osobnosti amerického veřejného života, známé svými postoji namířenými proti radikálním socialistům, i někteří liberálně smýšlející jedinci. Ani poté se ale situace příliš neuklidnila. Ve čtvrtek 1. května se v řadě měst po celých USA objevily nepokoje v souvislosti s oslavami Mezinárodního dne práce. Střety mezi dělníky, kteří nezářídka kdy zcela otevřeně vyjadřovali sympatie k bolševické revoluci, a jejich odpůrci často podporovanými pořádkovými složkami proběhly například v New Yorku, Detroitu či Los Angeles. Nejkrvavější průběh měly srážky v Cleavelandu. V důsledku značně brutálního zásahu ze strany místních policistů a vojáků zemřeli dva lidé, přičemž další zhruba stovka utrpěla vážnější zranění. Přes sto dvacet jedinců z řad protestujících dělníků bylo také zadrženo. Postihy se naopak vyhnuly patriotickým občanům, ačkoli právě oni se na všech výtržnostech podíleli významným způsobem, nebo je v mnoha případech dokonce iniciovali.¹¹

Neuklidné události jara roku 1919 pokračovaly i v následujícím měsíci. V pondělí 2. června došlo ve stejnou hodinu v osmi různých městech po celých Spojených státech k sérii výbuchů bomb. Útoky se v mnohém podobaly těm z dubna. Mířily jak na různé soukromé podnikatele, tak na veřejné činitele. Nejznámějším cílem se stal tehdejší ministr spravedlnosti USA (*Attorney General of the United States of America*) Alexander Mitchell Palmer. Pachatel atentátu, patřící s největší pravděpodobností ke skupině anarchistů italského původu, se snažil umístit zhruba deset kilo trhavin obalené kovovými součástkami ke vchodovým dveřím Palmerova domu v hlavním městě Washingtonu. Přestože nálož explodovala předčasně, za což útočník zaplatil životem, dokázala vážně poškodit přední část budovy. Ministr spravedlnosti ani nikdo z jeho rodiny však neutrpěli žádnou újmu na zdraví, událost ale všemi hluboce otrásla. Incidenty z počátku června dále posílily obavy americké společnosti z pokračující radikalizace v zemi.

¹¹ *Chicago Daily Tribune*, 1. května 1919, Send Death Bombs to 36 U. S. Leaders, s. 1–2; GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression...*, s. 144–145; HEALE, M. J., c. d., s. 66–67; POWERS, R. G., c. d., s. 18–20.

Nasvědčoval tomu mimo jiné i pamflet s názvem „Prostá slova“ (*Plain Words*) přiložený k jednotlivým bombám. Stálo v něm: „Neříkejte, že jednáme zbaběle, když setrváváme v úkrytu, neříkejte, že je to ohavné. Je to válka, válka tříd. Vy ji jako první vedete v utajení prostřednictvím mocných institucí, které nazýváte řád, v temnotě vašich zákonů a pomocí zbraní vašich hloupých otroků. [...] Bude muset nastat krveprolití, my neuhneme. Bude se muset vraždit, my budeme zabíjet, protože to je nutné. Bude se muset ničit, my budeme ničit, abychom se zbavili světa vašich tyranských institucí.“ Samotný závěr pak vyzýval: „Ať žije sociální revoluce. Pryč s tyranii.“ Americkou majoritní společnost zachvátil tzv. *bomb scare* (strach z bomb), v této napjaté atmosféře intenzivně sílilo volání po zákroku proti radikálům.¹²

V průběhu léta roku 1919 vypukly v řadě měst po celých Spojených státech intenzivní rasové nepokoje, které na pár měsíců částečně zastínily i střety mezi radikálními odboráři a jejich odpůrci. Na podzim se ovšem vrátily v plné síle a definitivně přerostly v obecně rozšířenou hysterii. Zjevný posun směrem k prvnímu strachu z rudých se na státní a poté federální úrovni odehrál již dříve. Už v první polovině roku 1919 se několik členů Unie přiklonilo k tvrdšímu kurzu v boji proti radikálnímu odborovému hnutí. Jednalo se především o Kalifornii, Montanu, Oregon či Washington, kde si *Wobblies* i přes dřívější zákroky provedené během první světové války stále udržovali jistý vliv. Mimo jiné také právě na ně mířila různá legislativní opatření přijímaná v jednotlivých státech – nejčastěji zákony proti extrémistickému syndikalismu (*criminal syndicalism law*), pobuřování nebo veřejnému zobrazování rudé vlajky (*red flag law*). Nežřídko kdy je doprovázely taktéž policejní razie v sídlech organizací hlásících se k IWW, popřípadě jiných krajně levicových uskupení. Jelikož v New Yorku¹³ existovalo velmi silné odborové hnutí, které navíc ještě obohacovali přistěhovalci

¹² *New York Times*, 3. června, 1919, Palmer and Family Safe, s. 1; AV-RICH, P., *Sacco and Vanzetti: The Anarchist Background*, New Jersey 1996, s. 81; GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression...*, s. 144–146; HEALE, M. J., c. d., s. 63–64.

¹³ Míněn je celý stát New York, nikoli jen stejnojmenné město.

ze Starého kontinentu, místní politické autority věnovaly problematice radikalizmu zvláštní pozornost. Zasadily se například o zavedení restriktivní legislativy či iniciovaly zákrok proti Odboru ruských dělníků (*Union of Russian Workers*, URW). Postihy se dotkly i veřejného školství, to museli opustit učitelé údajně zastávající podvrtné názory. V březnu 1919 byl v rámci New Yorku dokonce ustaven Společný legislativní výbor pro vyšetřování pobuřujících aktivit (*Joint Legislative Committee to Investigate Seditious Activities*), jemuž předsedal senátor Clayton R. Lusk. Luskův výbor, jak se mu zkráceně přezdívalo, se na státní úrovni významně podílel na potírání všeho, co byt' jen zdánlivě připomínalo rudou hrozbu. Obdobný trend se dříve či později prosadil i ve zbytku USA.¹⁴

Federální vláda se sice částečně zapojila do střetů s radikálními odboráři, které se odehrály v první polovině roku 1919, k výraznějšímu angažování se ale zatím neodhodlala. K prvním významnějšími – byt' zatím stále ještě opatrnými – krokům došlo na počátku února, kdy byl tzv. Overmanův výbor – jednalo se o podvýbor senátního Výboru pro justici (*United States Senate Subcommittee of the Committee on the Judiciary*) – zmocněn k rozšíření svého původního zaměření týkajícího se propagandy Německého císařství o prošetření bolševických aktivit. V následujících pěti týdnech proběhlo pod vedením předsedy Lee S. Overmana slyšení s více než dvěma desítkami svědků. Ve velké většině se jednalo o jedince s výrazně protisovětskými názory a odpůrce listopadového puče v Rusku. Na základě získaných výpovědí i dalších zdrojů se poté začala připravovat závěrečná zpráva. Finální verze byla hotová až v polovině června 1919, přičemž text ihned unikl do médií – dne 15. června ho otiskl deník *New York Times*. „Bolševická propaganda“ (*Bolshevik Propaganda*), jak zněl zkrácený název dokumentu, se stala jedním z prvních materiálů federální vlády, který se detailněji věnoval problematice rudé hrozby. Jak se v první polovině roku 1919 vymezovala?¹⁵

¹⁴ GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression...*, s. 146–147; HEALE, M. J., c. d., s. 72–73.

¹⁵ *New York Times*, 15. června 1919, *Senators Tell What Bolshevism In America Means*, s. 40; *United States Senate, Subcommittee of the*

V úvodu zprávy se deklarovalo, že termín „bolševismus“ se v tehdejších amerických poměrech stal pouze jakýmsi obecným sloganem nespokojených elementů společnosti působících neklid, jimž ovšem chybělo hlubší pochopení celého problému. Hlavní pozornost zprávy se i proto zaměřila především na základní vymezení fenoménu. Bolševismus se definoval následovně: „Je to diktatura jedné třídy a nejedná se o demokratickou formu vlády. V současné chvíli jde o samovládu několika jedinců, kteří vládou autoritativně a potlačují veškerou opozici za pomoci strachu, teroru a síly. V takovou samovládu se vyvinula díky uplatňování daleko krutějších metod, než používala monarchistická vláda carského režimu.“ Uvedené vymezení se stalo klíčovým interpretačním paradigmatem. Po stručném nastínění způsobu, jak se rudí dostali k moci, se pozornost zaměřila na charakter režimu a jeho uplatňování v praxi. „Vláda [bolševiků] se zakládá na třídní nenávisti. Otevřeně hlásaným cílem je vyhlazení všech složek ve společnosti, které oponují, či jsou schopny oponovat bolševické straně. Nemilosrdné potlačení a vyhlazení všech tříd s výjimkou té vládnoucí patří mezi známá hesla bolševiků, přičemž konfiskace se považuje za základní nástroj vládního programu.“ V této souvislosti se akcentovalo zejména odstranění soukromého vlastnictví či podnikání a naopak přikročení k celkovému znárodnování. Neméně zdůrazňovanými skutečnostmi byly rovněž jak ztráta veškerých práv a svobod, tak antipatie ke křesťanskému náboženství, respektive nemožnost jeho svobodného praktikování. Bolševické zřízení se zkrátka prezentovalo jako zjevná antiteze uspořádání existujícího v USA.¹⁶

Po představení hlavních fundamentů bolševismu se pozornost přesunula k otázce rudé hrozby ve Spojených státech. V této

Committee on the Judiciary, Bolshevik Propaganda, Hearings, 65th Congress, 2nd and 3rd Sessions, Washington 1919, s. 6–1169; United States Senate, Subcommittee of the Committee on the Judiciary, Bolshevik Propaganda, Report on Hearings, 65th Congress, 2nd and 3rd Sessions, Washington 1919, s. 3–5.

¹⁶ United States Senate, Subcommittee of the Committee on the Judiciary, 65th Congress, 2nd and 3rd Sessions, Bolshevik Propaganda, Report on Hearings, s. 3–15.

souvislosti se jednoznačně tvrdilo, že „radikální revoluční elementy v této zemi a ruská bolševická vláda našly společný cíl, jehož podporou mohou sjednotit své síly. Oba příživují plamen nespokojenosti a usilují o vyvolání revoluce. Literatura a oběžníky vyzývající k přechodu k násilí jsou intenzivně šířeny. Bomby a výbušniny se používají v mnoha částech země s cílem pokusit se o nastolení vlády teroru a zavraždění veřejných představitelů státu“. Zpráva poté uváděla také několik nejdůležitějších následků, k nimž by došlo v případě, že by se vlády v USA chopili bolševici. Předložený obraz měl bez nadsázky apokalyptický rozměr. Revoluce by přinesla násilí, prolévání krve, destrukci dosavadního způsobu života a zavedla by autoritativní formu vlády malé skupiny lidí, což by se projevilo mimo jiné i centrálním řízením celého hospodářství země. Dále by ji provázely ztráta všech svobod a znárodnění majetku či úspor. Přijetí ateismu za oficiální doktrínu by marginalizovalo křesťanství a zdevastovalo jednotlivé církve. Závažnosti tohoto scénáře úměrně odpovídaly také návrhy opatření určených k eliminaci nebezpečí ze strany bolševismu. Federální vládě se doporučovalo, aby přikročila k deportacím žvlů podporujících revoluční ideály, přijetí zákonů proti pobuřování taktéž pro dobu míru a důkladné kontrole všech aktivit cizích elementů, přičemž velká pozornost se věnovala především nejrůznějším publikacím šířícím nepřátelskou propagandu. Důraz se kladl také na amerikanizaci cizinců – přijetí domácího hodnotového systému mělo přispět k jejich integraci do společnosti. Již tehdy se rovněž za důležitou součást boje proti rudým považoval patriotismus. Zpráva Overmanova výboru zkrátka definovala bolševismus jako neslučitelný s americkým systémem, a proto ho označovala za potenciální hrozbu pro USA. Z jejích závěrů jednoznačně vyplývalo, že poválečné nepokoje v USA souvisely s událostmi v Evropě. Jinými slovy řečeno, rudí se staly symbolem celosvětové konspirace, proti níž bylo nutné zakročit.¹⁷

Dubnové a především červnové bombové útoky přiměly federální vládu, aby se začala intenzivněji zabývat problematikou levicového radikalismu ve Spojených státech. Alexander Mitchell Palmer se

¹⁷ Tamtéž, s. 15–24.

i z důvodu, že se sám stal cílem atentátů, chopil role jednoho z iniciátorů zásahu proti rudé hrozbě na celostátní úrovni. Nejprve dosadil do čela Vyšetřovacího úřadu¹⁸ (*Bureau of Investigation* – jednalo se o přímého předchůdce *Federal Bureau of Investigation*, FBI) Williama J. Flynna považovaného mnohými za experta na anarchismus a dále na ministerstvo spravedlnosti (*United States Department of Justice*) přivedl někdejšího detektiva Francise P. Germana, z něhož učinil svého asistenta pověřeného vedením vyšetřování a stíháním radikálů. Zhruba v polovině června 1919 Palmer požádal Kongres o půl milionu dolarů na podporu boje proti rudým. Zmíněnou částku skutečně o měsíc později dostal a již 1. srpna ohlásil zřízení Generální vyšetřovací divize (*General Intelligence Division*, GID) v rámci ministerstva spravedlnosti, jejímž výhradním úkolem se stalo sbírání informací o aktivitách radikálů v USA.¹⁹ Do čela GID byl vybrán čerstvý čtyřadvacetiletý absolvent práv John Edgar Hoover, který se záhy ukázal jako velmi schopný byrokrat a oddaný zastánce konzervativní Ameriky. Pod jeho vedením se po celé zemi rozběhlo rozsáhlé sledování podvatných živlů opírající se o lokální, státní i vojenské autority, nezdědka kdy se využívala také infiltrace přímo v podezřelých odborových organizacích či jiných uskupeních. Hoover postupně vytvořil kartotéku s až dvěma sty tisíci záznamů zohledňující různé osoby i hesla a dále taktéž seznam šedesáti tisíc lidí klasifikovaných jako ultraradikální. Trio nejbližších Palmerových spolupracovníků sdílelo jak odpor k bolševismu, tak silný patriotismus. Všichni měli rovněž jistý sklon ke konspiračnímu myšlení. Aktuální dění v USA proto interpretovali jednostranným, vyhraněným způsobem, což se naplno projevovalo v době, kdy první strach z rudých propukl naplno.²⁰

¹⁸ Vyšetřovací úřad, stejně tak i jeho nástupce, spadl z hlediska pravomocí právě pod ministerstvo spravedlnosti.

¹⁹ Někdy se taktéž vyskytuje název Radikální divize (*Radical Division*).

²⁰ DONNER, F. J., *The Age of Surveillance: The Aims and Methods of America's Political Intelligence System*, New York 1980, s. 35–47; GENTRY, C., *J. Edgar Hoover: The Man and the Secrets*, New York – London 1991, s. 75–84; GOLDSTEIN, R. J., *Political Repression...*, s. 149–151;